

Titel: HET HART ALS INSPRAAKORGAAN

Ondertitel: Handreiking Lokale Belangenbehartiging in het kader van kerk en Wmo

Inhoudsopgave

Inleiding

Sinds 1 januari 2007 is de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) van kracht. Deze wet bepaalt dat iedereen volwaardig moet kunnen deelnemen aan de samenleving, dus ook mensen met een beperking. Gemeenten zijn hiervoor verantwoordelijk. Zij moeten de participatie van al hun inwoners waarborgen in hun lokale Wmo-beleid.

In de Tweede Kamer is besloten dat de burgerlijke gemeenten plaatselijke kerken bij de discussies rond de Wmo moeten betrekken. Daarom is het belangrijk dat diakenen zich verdiepen in de Wmo en met de burgerlijke gemeente en plaatselijke organisaties overleggen over de uitvoering van de Wmo.

De Wmo is gericht op meedoen en mee kunnen doen van alle groepen in onze samenleving. Bij diaconaat gaat het vooral om de aandacht voor de zwakkeren in de samenleving. Zij die geen helper hebben. Mensen die niet sociaal vaardig genoeg zijn om op te komen voor dat waar ze recht op hebben. Mensen die niet in staat zijn om hun eigen leven vorm te geven en in te richten en deel kunnen nemen aan het maatschappelijk verkeer. In deze Handreiking belangenbehartiging gaat het om mensen met een psychische- of psychiatrische kwetsbaarheid¹

In Nederland krijgt ruim 40% van alle mensen in zijn of haar leven te maken met een psychische of psychiatrische stoornis. Veel mensen met een psychische kwetsbaarheid ervaren drempels bij openbare voorzieningen, zijn vaak eenzaam en een deel ondervindt problemen bij het deelnemen aan de maatschappij. Het is ook een groep die al vanouds slecht vertegenwoordigd is in cliëntenraden en andere vormen van medezeggenschap. Het zijn mensen zoals u en ik die op willen komen voor hun eigen rechten, maar daar vaak niet toe in staat zijn.

De Wmo en mensen met een psychische aandoening

Na drie jaar Wmo zijn de bedoelingen van de wet op veel terreinen omgezet in plannen² Wel blijkt dat mensen met een psychische aandoening moeite hebben om het Wmo – loket te vinden. Zij hebben moeite om hun problemen en daarmee de behoefte aan ondersteuning voor het voetlicht te brengen. Aan de andere kant weten loketmedewerkers onvoldoende van psychische problematiek. Dat komt ook omdat het vaak om niet zichtbare beperkingen gaat. Zij kunnen zich moeilijk inleven in de cliënt, bijvoorbeeld in zijn of haar angsten. Er zijn burgerlijke gemeenten waar deze groep wordt afgescheept met een formulier. Daar wordt vervolgens niets mee gedaan, omdat zij daar niet bij worden ondersteund, zoals bij ouderen vaak wel gebeurt, door bijvoorbeeld hun kinderen of andere familieleden of kennissen. Verder blijkt dat in meer dan eenderde van de gemeenten de belangen van mensen met een psychische kwetsbaarheid onvoldoende worden behartigd. Dat komt o.a. doordat zij zelf niet participeren in Wmo – raden, terwijl dat, indien gewenst met een coach, heel goed zou kunnen. Zij verdienen waar mogelijk steun van anderen en niet in de laatste plaats ondersteuning van u als diaconie.

Deze brochure wil u als diaken, als diaconale vrijwilliger en/of als kerkelijke afgevaardigde in een Wmo raad ondersteunen om lokaal op te komen voor de belangen van mensen met een psychische kwetsbaarheid.

¹ In deze Handreiking worden verschillende beschrijvingen gebruikt, zoals mensen met een psychische of psychiatrische achtergrond, aandoening of kwetsbaarheid.

² Conclusie uit het evaluatierapport 'Op weg met de Wmo' van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP)

De Wmo in het kort

De Wmo nodigt uit tot actief burgerschap. De wet gaat vooral over de wijze waarop wij elkaar, als medeburgers, daarbij dienen te ondersteunen, meer nog dan de overheid. De overheid trekt zich terug in haar rol van regisseur, beleidsmaker en facilitator met een vangnetfunctie voor als het echt niet anders kan.

De wet omvat drie samenhangende beleidsterreinen: zorg, welzijn en wonen. Bij het maken van beleid mogen de burgers actief meedenken of participeren in het beleidsproces. De Wmo wordt daarom ook wel een participatiewet genoemd.

Iedere burger die op één van de beleidsterreinen ondersteuning of hulpmiddelen nodig heeft kan terecht bij het Wmo – loket van de gemeente.

Daarnaast gaat het ook om een andere wijze van meedoen, namelijk als actief burgerschap. Dit begrip past binnen het gedachtegoed van de ‘civil society’, een vorm van samenleving waarin alle betrokkenen (overheid, bedrijven, maatschappelijke organisaties en particulieren) in goed samenspel actief bijdragen aan een prettig leefbare samenleving.

Het lokale karakter van de wet

De Wmo is naast een participatiewet ook een kaderwet. Dat betekent dat de rijksoverheid de beleidskaders stelt. Zij geeft bindende aanwijzingen voor de beleidsvorming op lokaal niveau, inclusief de wijze van uitvoering en verantwoording achteraf.

Eén van deze verplichtingen is dat elke gemeente haar eigen beleidsplan moet opstellen. Dit beleidsplan gaat in op de visie van de gemeente op zorg, welzijn en wonen. Specifiek voor die gemeente spelende maatschappelijk problemen worden genoemd. Er wordt ook melding gemaakt van beleid dat in recente jaren voor deze thema's is ontwikkeld. Men verwijst naar desbetreffende beleidsnota's en zoomt vervolgens in op de negen prestatievelden (zie bijlage) en noemt concreet welke invulling de gemeente hier aan wil geven. Ook kan iedereen nalezen hoeveel geld de gemeente heeft gereserveerd voor de uitvoering van het beleid per prestatieveld. Het beleidsplan van de eigen gemeente is te vinden op de website van de gemeente. Steeds vaker is dit plan als pdf-bestand te downloaden.

Belangenbehartiging hoe pak je dat aan?

Hoe je het ook wendt of keert, bij belangenbehartiging gaat het simpelweg om mensen met en zonder macht. Je wilt mensen met macht bereiken en beïnvloeden namens of samen met mensen zonder macht. Dat wil je doen met open vizier in een tweerichtingsverkeer. Het gaat niet alleen om de eigen belangen maar je wilt ook dat het ten goede komt van de ander. In het geval van lokale belangenbehartiging kom je op voor mensen met een psychische kwetsbaarheid, maar heeft ook de burgerlijke gemeente, de lokale samenleving baat bij een bijdrage aan het algemeen welzijn van haar burgers. Belangenbehartiging is ook bouwen aan goede relaties. Om deze belangenbehartiging vorm te geven volgt hieronder een stappenplan dat zijn oorsprong vindt in de methodiek van het lobbyen³

³ We weten dat mensen raar aan kunnen kijken tegen het woord lobbyen, maar het gaat hier om de methodiek van het lobbyen (ontwikkeld door BBO te Den Haag): tweerichtingsverkeer, rekening houden met de belangen van alle betrokkenen (dus niet alleen eigenbelang) en bouwen aan goede relaties. Het woord zelf kan in gesprekken vermeden worden.

Stappenplan

Het vaststellen van uw lobbydoel

Wat wilt u voor en samen met mensen met een psychische kwetsbaarheid bereiken?
Als vertrekpunt adviseren wij u te vertrekken vanuit de volgende algemene lobbydoelstelling, gemaakt op basis van de hierboven geschetste probleemanalyse. Het lokaal werken met een algemene lobbydoelstelling zorgt ervoor dat de verschillende lokale lobbies op elkaar aansluiten, elkaar versterken en van elkaar leren.⁴

Algemene lobbydoelstelling:

Gemeenteraad cq wethouder stimuleert, initiatieven van en voor mensen met een psychische kwetsbaarheid die participatie in de samenleving tot doel hebben. Soms is hierbij individuele begeleiding nodig. Mensen met een psychische kwetsbaarheid worden daardoor in staat gesteld zelfstandiger te functioneren.

Uw lokale lobbydoel

Wellicht vindt u in het algemeen dat er niet genoeg aandacht is voor de doelgroep, dan is het belangrijk dat u dat met voorbeelden aangeeft. Zij zijn bijvoorbeeld niet afgevaardigd in de plaatselijke Wmo – raad. Dan kunt u dat als concreet voorbeeld noemen. U kunt het beste in samenwerking met afgevaardigden van de doelgroep zelf bepalen welk probleem u aan de orde wilt stellen en wat daarvan een mogelijke oplossing zou kunnen zijn. Of wat voor soort activiteiten het beste passen in uw lokale setting.

Bijvoorbeeld⁵:

Hoe is de bereikbaarheid van het Wmo –loket?

Hoe is de bejegening van mensen met een psychische beperking bij het vragen van hulp bij het Wmo - loket?

Hoe is de toegankelijkheid van het vrijwilligerswerk in uw plaats voor mensen met een psychische kwetsbaarheid?

Zijn er genoeg mogelijkheden voor sociale contacten?

Is er genoeg dagbesteding?

Is er adequate thuiszorg?

Bij het aan de orde stellen van de thematiek kunnen dan ook oplossingen worden aangedragen. Het aandragen van oplossingen (en niet alleen het melden van problemen) heeft twee voordelen. De besluitmaker leert u kennen als een constructieve, meedenkende partij en u voorkomt dat de besluitmaker zelf oplossingen gaat verzinnen die misschien helemaal niet passen bij uw doelgroep.

Inventarisatie

Voor u als diaconie besluit om op te komen voor deze doelgroep is het belangrijk dat u een omgevingsanalyse maakt. Wie zijn er op dit veld nog meer actief? Met welke organisaties zou u kunnen samenwerken? Of kunt u wellicht bij hen aansluiten? Is er een zelforganisatie van de doelgroep of zijn er mensen die op persoonlijke titel mee willen werken? Dat kunnen bijvoorbeeld afgevaardigden zijn van bijvoorbeeld Anoksis⁶. Het maken van een omgevingsanalyse is belangrijk om te voorkomen dat u dubbel werk doet. Het omgekeerde is waar, door samen te werken versterkt u uw doel en vermindert u de hoeveelheid werk.

⁴ Kerk in Actie blijft graag op de hoogte van uw lokale acties.

⁵ Deze voorbeelden zijn o.a. uit de brochure Wmo, Kans voor Anders! Handboek GGZ binnen de Wmo.

⁶ Anoksis, vereniging voor mensen met Schizofrenie, Psychosen en aanverwante stoornissen.

Wie maakt de besluiten. Wie wil je bereiken?

Wie heeft in de plaatselijke context de macht om effectieve veranderingen in beleid door te voeren, met andere woorden wie is de besluitmaker? Is dat de wethouder die beleid maakt? Of de ambtenaar die het beleid voorbereidt? Maar als dat beleid al gemaakt is, is dat wellicht de gemeenteraad die een controlerende functie heeft ⁷.

Het is daarom dus belangrijk om te weten in welke fases van besluitvorming het proces verloopt.

Hieronder worden deze fases uitgelegd, zodat u door het stellen van enkele simpele vragen kunt bepalen in welke fase het besluitvormingsproces zit in uw gemeente en bij welke besluitmaker u moet zijn. De hoofdvraag is: zijn besluitmakers in uw gemeente doordrongen van het feit dat mensen met een psychische beperking niet bereikt worden via de Wmo? Als deze hoofdvraag nog niet op de politieke kaart staat, betekent dit voor u als lobbyist dat u bij fase 1 moet beginnen.

Vier fasen van besluitvorming met bijbehorende taken lobbyist:

1. Initiële fase: Algemeen doel is dat besluitmaker overtuigd wordt dat actie nodig is.

Bij de initiële fase is één van de belangrijkste kernvragen van de besluitmaker of dit sociale probleem belangrijk genoeg is om voor in actie te komen.

Taak van de lobbyist: Om er achter te komen of er iets in het gemeentelijke beleidsplan is opgenomen over de doelgroep kunt u een bezoek aan de website van uw gemeente brengen of een telefoontje met de desbetreffende beleidsambtenaar op het gemeentehuis plegen. Ook kunt een gesprek aangaan met een belangengroep om relevante informatie te krijgen.

Vraag:

Staat het probleem van de moeilijke bereikbaarheid via de Wmo van mensen met een psychische kwetsbaarheid op de politieke agenda?

Antwoord nee: besluitmaker is in de initiële fase

Uw taak is dan dat het op de politieke agenda komt. Dat kan door een gesprek aan te gaan met de wethouder cq de beleidsmedewerker waarbij een rapportage met onderzoeksgegevens uit het SCP rapport kan worden aangeboden.

Antwoord ja: besluitmaker in een andere fase (nog niet bekend welke)

2. Analyse fase: In deze fase hebben besluitmakers al besloten dat er iets moet gebeuren, ze weten alleen nog niet wat. Daarom gaan ze eerst feiten verzamelen en allerlei mogelijke oplossingen verzinnen (nog zonder te kiezen voor één specifieke oplossing).

Taak van de lobbyist: Lever een simpel feitenrapport aan.⁸ Om hoeveel mensen gaat het in uw burgerlijke gemeente? Neem contact op met de wethouder en/of de ambtenaar en sluit uw informatie kort met de Wmo – raad via de afgevaardigde namens de plaatselijke kerken of anders de voorzitter van de Wmo - raad. De Wmo – raad is een adviserend orgaan dat geen besluiten neemt, maar de Wmo – raad moet wel op de hoogte zijn en achter uw actie staan. Overleg wat nodig is om tot een weloverwogen voorstel te komen. Dus zorg dat de oplossingen die u en uw doelgroep voorstaan bekend zijn bij de besluitmaker (zie de

⁷ Er wordt nogal eens gedacht dat de burgemeester belangrijk is in de besluitvorming. Dit is niet het geval, de burgemeester heeft niet in alles de verantwoordelijkheid, hooguit voor de veiligheid als hoofd van de politie.

⁸ Bij GGZ Nederland zijn deze gegevens te verkrijgen. Zie ook: Wmo, Kans voor Anders! Vereniging Landelijk Platform GGZ

mogelijke initiatieven genoemd bij 'Uw lokale lobbydoel'). Dat is in dit geval de beleidsambtenaar, want deze doet het voorbereidende werk voor de wethouder. In kleine gemeenten lukt het soms ook om dit direct met de wethouder te bespreken.

Vraag:

Staat de besluitmaker open voor deze informatie en inventariseert hij of zij de mogelijke oplossingen?

Antwoord: ja, dan bevindt de besluitvorming zich in de analyse fase.

Antwoord: nee, dan is het proces van besluitvorming gestopt of is het in een andere fase.

3. Formele besluitneming fase:

In deze fase kiest de besluitmaker de oplossing die volgens hem of haar het beste is. In eerste instantie is dit de wethouder, maar hij of zij moet vervolgens zorgen dat de gemeenteraad het ermee eens is. Als de doelgroep genoemd wordt in het beleidsplan kunt u zich afvragen of u het eens bent met de visie op de doelgroep en de beleidslijnen die worden aangegeven. Is dat niet het geval dan kunt u stappen ondernemen om het beleidsplan aangepast te krijgen. U kunt zich hiervoor wenden tot de gemeenteraad, de ambtenaar en / of de wethouder. Gebruik de uitkomsten van de probleemanalyse en de uitkomsten van het evaluatierapport van het SCP om het probleem onder de aandacht te brengen. Illustreer de uitkomsten met gegevens uit de lokale situatie.

Taak van de lobbyist:

U wilt in deze fase bereiken dat de besluitmaker kiest voor het plan dat door uw diaconie i.s.m. de mensen waar het om gaat ontwikkeld is. U probeert dus te lobbyen bij de wethouder, de gemeenteraad of de specifieke gemeenteraadscommissie die daar over gaat. Persoonlijke gesprekken zijn vaak het meest effectief, maar u kunt die vergezeld laten gaan door een brief. Wellicht zit er in de gemeenteraad iemand van uw kerk. Laat deze acties vergezeld gaan van aandacht in de media, bijvoorbeeld benader de lokale krant en de lokale omroep voor een gesprek met u als lobbyist. Doe een voorstel voor een interview met een lokale ervaringsdeskundige. Houd uw eigen achterban op de hoogte door informatie in het kerkblad.

Vraag:

Probeert de besluitmaker te kiezen tussen de verschillende opties en zoekt hij of zij steun voor een specifiek initiatief en staat hij of zij op het punt een keuze te maken?

Antwoord: ja, dan bevindt het proces van besluitvorming zich in de formele besluitneming fase.

Antwoord: nee, dan is het proces gestopt of bevindt het zich in een andere fase

4. Implementatie fase:

Als u in uw analyse erachter bent gekomen dat er al specifiek Wmo - beleid is voor mensen met een psychische beperking, dan zit het proces in de vierde fase (implementatie / evaluatie).

Taak van de lobbyist:

Als de beleidsplannen zich bevinden in de uitvoeringsfase is het belangrijk om 'de vinger aan de pols te houden'. Zijn de plannen op de juiste manier uitgevoerd? Zijn mensen met een psychiatrische achtergrond hier zelf bij betrokken? Zijn zij zelf tevreden over het resultaat? Doe daar onderzoek naar en zet het op papier. Laat het niet alleen een 'zwartboek' zijn, maar geef ook aan wat wel goed gaat, maar wellicht nog voor verbetering vatbaar is. Dit rapport leg je dan weer neer bij de beleidsambtenaar of als u woont in een kleine gemeente rechtstreeks bij de wethouder en eventueel bij de gemeenteraad. Dit rapport kan de basis vormen voor nieuw beleid

Vraag:

Is de besluitmaker bezig met de uitvoering van genomen besluiten en zorgt de besluitmaker ook voor een moment van evaluatie?

Antwoord: ja, dan bevindt het proces van besluitvorming zich in de implementatiefase

Antwoord: nee: het proces is gestopt

NB

Er wordt heel verschillend gereageerd door ambtenaren en beleidsmakers op deelname van kerken in het veld van de Wmo. Hoe is dat in uw eigen plaats? Is er al contact en op welke wijze? Wat zijn de ervaringen?

Ook de beeldvorming van de besluitmaker ten aanzien van de doelgroep moet helder zijn. Wordt de doelgroep uitsluitend bekeken vanuit de invalshoek Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ) en daarmee beoordeeld op de eventuele overlast die zij bezorgt of hanteert de wethouder een bredere opvatting over de doelgroep?

Lobbyregels

Wellicht ten overvloede, maar toch willen we het volgende nog onder uw aandacht brengen:

- Zorg dat u goed geïnformeerd gesprekken aangaat
- Introduceer uzelf zodanig dat de besluitmaker snapt waarom u hem of haar benadert
- Wees diplomatiek en probeer het ijs te breken
- Luister goed en reageer op argumenten en zorgen van de andere partij
- Converseer met elkaar en houd geen presentatie
- Wees strategisch in uw gesprekken, bedenk van tevoren wat u wilt bereiken in het gesprek
- Weet hoeveel onderhandelingsruimte u hebt
- Probeer een relatie op te bouwen door een volgend moment van contact af te spreken

Voor u aan de slag gaat

Het welzijn en welbevinden van mensen met een psychische kwetsbaarheid is sinds de invoering van de Wmo een lokale verantwoordelijkheid geworden. Ook zij worden geacht volwaardig te participeren in de samenleving. U als diaconie kunt daar een bijdrage aan leveren. Samen met de mensen waar het om gaat kunt u de lokale overheid aanspreken op hun verantwoordelijkheid. Met deze Handreiking hopen we dat u op een efficiënte wijze uw lobbytaak kunt vervullen. Dat de gemeenteraad en de wethouder de door de doelgroep zelf gewenste activiteiten zullen stimuleren en ondersteunen.

Er staan flinke bezuinigingen op stapel. Op dit moment ⁹ is al bekend dat de bijdrage van de landelijke overheid voor het Gemeentefonds zal dalen. Naast de lokale belastingen is dat een belangrijke bron van inkomsten. U als diaconie zult er alert op moeten blijven dat eventuele verhoging van lokale belastingen niet ten koste gaat van mensen met een psychische kwetsbaarheid. Bij het ontwikkelen van nieuwe initiatieven door en voor mensen met een psychische kwetsbaarheid gaat het naast financiële consequenties ook en misschien wel vooral om de vrijwillige inzet van mensen in en buiten de lokale kerken en andere maatschappelijke organisaties.

Kerk in Actie binnenlands diaconaat wil u graag ondersteunen bij uw activiteiten. Wilt u ons op de hoogte houden van uw lokale acties? Deze acties zullen (eventueel geanonimiseerd) op onze website geplaatst worden om zo als voorbeeld te dienen voor andere plaatsen.

Willy Meijnhardt, projectmanager binnenlands diaconaat

⁹ anno maart 2010

De negen Wmo-prestatievelden

In de Wmo zijn negen prestatievelden beschreven voor gemeentelijk beleid.

Per prestatieveld staan hieronder enkele voorbeelden die duidelijk maken om wie of wat het gaat.

Prestatieveld Wmo	Voorbeelden
1 Sociale samenhang en leefbaarheid van wijken, dorpen, buurten	club- en buurthuizen, inloopcentra, wijkactiviteiten, sport, hangplekken, jeugdthons, bankjes, hondenuitlaatplekken, speelplekken, sociaal cultureel werk, culturele activiteiten, netwerken voor contacten met mensen in kwetsbare positie, bevorderen van contacten, verenigingsleven, werk met migrantengroepen, welzijnswerk ouderen; veiligheid, stadswachten.
2 Preventie en opvoedingsondersteuning jeugd met problemen	Peuter- en kinderopvang buitenschoolse opvang, spijbelen, gezinscoaches, netwerken voor jongeren, trapveldjes, jongeren- en straathoekwerk, algemene jeugdvoorzieningen, jeugdcriminaliteit, buurtvaders, HALT-projecten.
3 Informatie, advies en cliëntondersteuning, waaronder één loket	één loket, voorlichtingsmateriaal, buurtwinkels, ouderenadviseurs, slachtofferhulp, rechtshulp. -het ene loket vormt de toegang tot alle voorzieningen (Wmo, AWBZ, wonen, welzijn). Hier wordt ook de indicatiestelling geregeld en de hoogte van de eigen bijdrage vastgesteld met een maximum, afhankelijk van inkomen; -in relatie tot dit prestatieveld worden ook cliëntenparticipatie en/of burgerparticipatie geregeld en de afhandeling van klachten.
4 Ondersteuning van mantelzorg en vrijwilligerswerk	vrijwillige hulpdiensten, klussendienst, steunpunt mantelzorg, organiseren van respijtzorg, vrijwilligerscentrale, mantelzorgmakelaar, vacaturebank, gavengericht werken, ouderparticipatie op scholen, cursussen voor vrijwilligers, zelfhulpgroepen, buddy- en maatjesprojecten.
5 Bevorderen van deelname aan het maatschappelijk verkeer en het zelfstandig functioneren van: - mensen met een beperking - mensen met een chronisch psychisch probleem - mensen met een psychosociaal probleem	maatschappelijk werk, schuldhulpverlening, minimabeleid, voorzieningen voor ouderen, toegankelijkheid openbare ruimte en gebouwen en openbaar vervoer, aangepast en levensloopbestendig bouwen, werkprojecten voor ex-psychiatrische patiënten en ex-gedetineerden, zorgboerderijen. -het gaat hier vooral om algemene voorzieningen -soms zal een relatie gelegd worden met de Wet Werk en Bijstand en is sociale activering een stap in de richting van arbeid/participatiebanen.
6 Verlenen van voorzieningen aan mensen met een fysieke of psychosociale beperking, zodat zij zelfstandig kunnen meedoen.	hulp bij huishoudelijke zorg, rolstoelen, scootmobielen, vervoersvoorzieningen, woonvoorzieningen, begeleiding zelfstandig wonen, dagbesteding, ouderen, maaltijdvoorziening, sociale alarmering, hulpverlening van maatschappelijk werk. -het gaat hier om individuele voorzieningen. -zorg kan verleend worden in natura of als persoonsgebonden budget of als combinatie van beide. -het compensatiebeginsel verplicht gemeenten om mensen met beperkingen, door het treffen van voorzieningen, een gelijkwaardige uitgangspositie te verschaffen zodat zij zelfredzaam zijn en in staat tot maatschappelijke participatie.
7 Maatschappelijke opvang, waaronder vrouwenopvang, steunpunten huiselijk geweld	Advies- en steunpunten en opvang i.v.m. huiselijk geweld, dag- en nachtopvang voor dak en thuislozen, zwerfjongeren, crisisopvang, vrouwenopvang -deze taak is doorgaans geconcentreerd in een centrumgemeente; idem prestatievelden 8 en 9.
8 Openbare geestelijke gezondheidszorg	meldpunt voor signaleren van crisis, een combinatie van psychiatrische problemen, schulden, verslaving en isolement; sociaal kwetsbaren, verkommerden en verloederden, zorgmijders, draaideurcliënten.
9 Ambulante verslavingszorg	Verslavingszorg- en preventie, GGD, alcohol, drugs, medicijnen, gokverslaving, activiteiten om overlast te bestrijden, gebruikersruimten.

(voor de gemeente is vooral in de prestatievelden 3,4 en 6 sprake van nieuwe taken)

Uit: Wmo projectmap www.kerkinactie.nl